

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาในเรื่อง การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการ จะพบว่า บุคคลจะมองตนเองจากสภาพ 2 ประการ คือ สภาพทางร่างกาย และสภาพทางจิตใจ ในการที่จะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการมองตนเอง และโลกทัศน์ของเด็กพิการนั้น ในการมองตนเอง เกิดจากการที่ตนเองมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในสังคม จึงทำให้เกิดการมองตนเองและจะเปรียบตนเองกับบุคคลอื่น ถือได้ว่า การมองตนเอง คือ ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของตนเองในทุก ๆ ด้าน ในการศึกษา จะได้ทราบถึงภาวะการของเด็กพิการ เพื่อให้เข้าใจถึงการมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ดังแนวความคิดต่าง ๆ ต่อไปนี้

2.1 แนวความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับ "ตน"

ในการศึกษาถึงการมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการ ผู้วิจัยศึกษาเพื่อจะให้ทราบถึงภาวะการของเด็กพิการเพื่อให้เข้าใจถึงการมองตนเองของเด็กพิการได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งในเรื่องการมองตนเองในยุคก่อน ๆ นั้น จะมีการใช้คำแตกต่างกันไป บ้างก็ใช้คำว่าจิตใจ (Spirit) บ้างก็ใช้จิต (Psyche) บ้างก็ใช้วิญญาณ (Soul) โดยที่แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่อง "ตน" (Self) เริ่มเป็นที่สนใจครั้งแรกในแวดวงของนักปรัชญา ต่อมาแนวความคิดเรื่องนี้ได้เริ่มเป็นที่สนใจกันแพร่หลายในหมู่นักจิตวิทยา โดยเริ่มมาจาก วิลเลียม เจมส์ (William James) ซึ่งเขาได้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนไว้ในหนังสือชื่อ หลักจิตวิทยา (Principle of Psychology) ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1892 โดยใช้ชื่อเรื่องว่า ความสำนึกเกี่ยวกับตัวเอง (The Conscious of Self) ถือเป็นบทความที่ยาวที่สุดในหนังสือชุดนี้ แต่แนวความคิดเรื่องนี้ได้เคยถูกละเลยไปในครั้งแรกของศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งในปี 1923 ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพซึ่งประกอบด้วย id, ego, superego ขึ้นมา ความคิดเรื่อง ego ของ Freud คล้ายกับแนวคิดของเจมส์ (James) ในเรื่องของ "ตน" (Self) จึงทำให้แนวความคิดในเรื่อง "ตน" กลับมาเป็นที่สนใจและมีการศึกษาในเรื่อง "ตน" อีกครั้งหนึ่งตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และมีการค้นคว้าวิจัยกันอย่างกว้างขวางขึ้น ทำให้แนวความคิดในความหมายของคำว่า "ตน" (Self) ได้มีนัยคิดหลาย ๆ ท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

Hall and Gardner (1969: 468) ได้ให้ความหมายของตน (Self) ไว้
2 ประการคือ

1. ตนในแง่ของรูปธรรม (Self Concept - as object) ซึ่งหมายถึง ลักษณะสำคัญของบุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติ แรงจูงใจ และความสามารถ ทั้งนี้จะเป็นการกำหนดพฤติกรรมการรับรู้ การป้องกันตนเอง การแสดงออก คุณค่า ของตนที่เป็นบุคคลหนึ่งหรือหมายถึงวิถีทางที่บุคคลรับรู้และประเมินผลเกี่ยวกับตนเอง

2. ตนในแง่ของกระบวนการ (Self Concept - as process) ซึ่งหมายถึง การมองตน ในแง่ของผู้กระทำกิจกรรมต่าง ๆ หรือเป็นผลของการมองตน อันได้แก่ ความคิด การพิจารณารับรู้ การจัดการกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการมองตนเองจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการมองตนเองโดยทั่วไปนั้น สรุปได้ว่าการมองตนนั้นจะมีการมองทั้งทางร่างกายและจิตใจ และจะเป็นสิ่งที่มีมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งการมองตนเองนั้นจะต้องนำตนไปเปรียบเทียบกับคนอื่นไม่ว่าจะในแง่ลบหรือบวก และต้องมีการพบปะติดต่อกับผู้อื่นและต้องมีการพบปะติดต่อกับบุคคลอื่นและถือว่าการพบปะกับบุคคลอื่นถือเป็นการพัฒนาบุคคลเป็นอย่างมาก ในการมองตนให้มีความสำคัญมากขึ้นในแนวความคิดการมองตนของนักวิชาการต่าง ๆ ยังมีผู้ที่ได้ศึกษาถึงการมองตนเองของคนพิการดังนี้

Becker (1967:120-133) สนใจศึกษาเกี่ยวกับการมองตนของคนพิการ เขากล่าวว่า โดยปกติแล้วคนพิการมักจะมีความรู้สึกว่าผู้อื่นมองเห็นว่าเขาเป็นคนที่แปลกแตกต่างไปจากคนทั่ว ๆ ไปในสังคม และสังคมมักจะไม่ปฏิบัติกับเขาในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์คนหนึ่ง แต่สำหรับตัวคนพิการเองแล้วเขามองว่า คนพิการทั้งหลายก็เป็นบุคคลหนึ่งเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในสังคม เพียงแต่ว่าเขามีความผิดปกติทางด้านร่างกายเท่านั้น แต่เขาไม่ได้มีความผิดปกติทางด้านสังคมเลย

คนพิการจะรับรู้ต่อปฏิกริยาของคนทั่วไปที่มีต่อเขาเมื่อได้มีการพบปะกันในสังคม เขาจะประเมินการปฏิบัตินั้นแล้วจะยึดมั่นไว้ไม่เปลี่ยนแปลง จะไม่ค่อยชอบให้คนอื่นแสดงความสนใจห่วงใยเขามากกว่าคนปกติ เพราะยังจะทำให้เขาเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับความพิการของเขาเพิ่มขึ้น ในบางครั้งขณะที่คนพิการพยายามทำตัวให้เหมือนกับคนปกติเวลาอยู่ในสังคม แต่ความรู้สึกภายในของเขาเองก็ยังคิดว่าตนเองเป็นคนที่น่าเวทนา มีความหวาดกลัว เกลียดชังตนเอง และพยายามที่จะหลีกเลี่ยง

เลียงสภาพนั้น ดังนั้นจึงทำให้คนพิการไม่ยอมรับความพิการของตนเอง และพยายามปฏิบัติตนให้เหมือนกับคนปกติมากที่สุด นี่เองที่เป็นเหตุผลสำคัญที่คนพิการไม่ชอบที่จะได้รับการปฏิบัติหรือความเห็นอกเห็นใจเป็นพิเศษจากคนทั่วไป

ดังนั้นในการติดต่อสัมพันธ์กับคนพิการจึงควรปฏิบัติต่อเขาในฐานะคนปกติ ไม่จำเป็นที่จะต้องให้ความสนใจเอาใจใส่เขาเป็นพิเศษ จะให้การช่วยเหลือก็ต่อเมื่อได้รับการขอร้องจากเขาเท่านั้น

Goffman (1963:50-139) สนใจศึกษาเรื่องการมองตน ซึ่งพอที่จะสรุปแนวคิดของเขาได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นคนทั่วไปหรือคนพิการก็ตาม เมื่ออยู่ในสังคมทุกสังคมก็จะต้องปฏิบัติตนตามบรรทัดฐาน (norms) ของสังคมนั้น เพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม และทำให้เขาอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างเป็นสุข แต่ในบางครั้งบุคคลก็ไม่อาจที่จะทำตามบรรทัดฐานของสังคมได้ ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะเขาไม่ปรารถนาที่จะทำ แต่เป็นเพราะสภาพของตัวเขานั้นเองที่ทำให้ทำไม่ได้ ดังเช่นบรรทัดฐานเกี่ยวกับความสวยงาม น่าดู น่าชม และทางด้านการศึกษานั้น สำหรับคนพิการแล้วบรรทัดฐานทั้งสองอย่างนี้เป็นสิ่งที่เขาไม่สามารถปรับตนเองให้เป็นไปตามบรรทัดฐานได้ เนื่องจากความจำกัดทางด้านสภาพร่างกายของเขาเอง ทำให้คนพิการเกิดความล้มเหลวในการที่จะได้รับการยอมรับจากคนทั่วไป และไม่ว่าจะไปอยู่ ณ ที่ใดก็ตามบรรทัดฐานนี้ก็เปรียบเสมือนเงาตามตัวเขาเรื่อยไป ทำให้เกิดเป็นปมด้อยติดอยู่ภายในใจตลอดเวลา ดังนั้นคนพิการจึงพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับบรรทัดฐานดังกล่าว อาจจะเป็นโดยการปรับสภาพทางร่างกาย เช่น การใส่อวัยวะเทียม แต่ถ้าเขาไม่อาจที่จะปรับสภาพดังกล่าวได้ และบุคคลอื่นยังคงให้ความสนใจกับความพิการของเขาอีกอย่างไม่สิ้นสุดแล้วเขาก็อาจจะหาทางออกใหม่โดยการตัดตัวเองออกไปจากสังคมเลยก็ได้ ในบางครั้งคนพิการก็มีความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งความสามารถของเขาบ้าง แต่ความพยายามดังกล่าวนั้นไม่เป็นผล

อย่างไรก็ตามทั้งคนพิการและคนปกติก็ไม่อาจที่จะแยกออกไปจากกันได้ และความแตกต่างกันระหว่างคนพิการ และคนปกติก็เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะปกปิดได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการที่จะทำให้คนพิการมีการมองตนเองที่ดีได้นั้น จะต้องทำให้เขายอมรับในสภาพความเป็นจริงของเขา และสภาพของความแตกต่างจากคนปกติเสียก่อน ดังเช่นคนพิการที่มีการปรับตัวดีนั้น เขาจะรู้จักที่จะยอมรับปฏิบัติแต่เฉพาะบางสิ่งที่เขาจะปฏิบัติได้เช่นเดียวกับคนปกติ และเขาจะหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติในสิ่งที่เขาไม่สามารถจะปฏิบัติได้ โดยที่เขาจะไม่ปิดแนวทางการปฏิบัติของคนปกติเป็นหลักของเขาด้วย

ดังนั้นจึงทำให้เขาสามารถที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างเป็นสุข

จากการที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการมองตนเองจะเริ่มพัฒนาในวัยทารก และจะมีการพัฒนาเรื่อยมาจนกระทั่งเด็กเริ่มที่จะรู้จักแยกตัวเองจากสิ่งแวดล้อมได้ การมองตนเองนั้นจะเกิดจากการที่เด็กหรือบุคคลได้มีความสัมพันธ์กับสังคมและสภาพแวดล้อม ปฏิกริยาของบุคคลอื่นในสังคมรอบตัวจะเป็นเครื่องกำหนดการมองตนเอง หรือเราอาจจะกล่าวได้ว่า การมองตนเองเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ที่เขาได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ถือได้ว่ามีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก โดยพยายามที่จะปฏิบัติตนให้เป็นที่พอใจของบุคคลในสังคมที่ตนอยู่ และสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นได้แก่ ครอบครัว เพื่อน สถาบันที่เขาสังกัดอยู่ หรือ แบบแผนทางวัฒนธรรม สถานภาพทางสังคม โดยจะนำอิทธิพลต่าง ๆ กลับมามองตนเอง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับ "โลกทัศน์"

จากการศึกษาถึงเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการมองตนเองที่กล่าวมาแล้ว ในการศึกษาที่จะกล่าวต่อไปเป็นการศึกษาถึงโลกทัศน์ ซึ่งได้มีผู้ศึกษาและให้แนวความคิดไว้ดังนี้

จูลี จูลทะเลศ (2518:93-94) ได้รวบรวมความหมายของโลกทัศน์ ในด้านความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามหลักการนับถือของลัทธิต่าง ๆ เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

1. Externalized World View เป็นทรรศนะความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาพระเจ้า เป็นทรรศนะความเชื่อที่มีอยู่ตามศาสนาต่าง ๆ ที่เคารพบูชาและยอมรับในอำนาจต่าง ๆ ของพระเจ้า การเชื่อในพระเจ้าสร้างโลก สร้างสรรพสิ่งทั้งหลายรวมทั้งมนุษย์ด้วย

จึงเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับพระเจ้าโดยตรง ในบางลัทธิศาสนาก็มี พระเจ้าเพียงองค์เดียว บางลัทธิศาสนาก็มีมากกว่าหนึ่งองค์ขึ้นไป เช่น ในศาสนาคริสต์ ยิว อิสลาม ต่างมีพระเจ้าในแต่ละศาสนาเพียงองค์เดียว แต่ศาสนาซินโต ฮินดู มีพระเจ้าหลายองค์ พระเจ้าแต่ละองค์มีความศักดิ์สิทธิ์และอำนาจเหนือมนุษย์ในด้านต่าง ๆ กัน

2. Uniformed World View เป็นทรรศนะความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย

หลายที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ภูตผี ปีศาจ วิญญาณ การทรงเจ้าเข้าทรง ศาลเจ้า เป็นต้น

3. **Internalized World View** เป็นทัศนคติความเชื่อเกี่ยวกับจิตใจและการกระทำของตนเอง เป็นทัศนคติความเชื่อที่แตกต่างกับ ความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และการบูชาพระเจ้า ซึ่งจะปรากฏในศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า เช่น ศาสนาเซน ศาสนาพุทธนิกายหินยาน ศาสนาประเภทนี้ปฏิเสธในเรื่องพระเจ้า และภูตผีปีศาจ โดยยึดหลักการกระทำของมนุษย์เองเป็นสำคัญ ในศาสนาพุทธนิกายหินยานผู้ที่ต้องการจะนิพพานก็ต้องพยายามปฏิบัติทางจิตใจด้วยตนเอง ไม่อยู่ในอำนาจที่พระเจ้าจะช่วยให้ เป็นทัศนคติความเชื่อที่ขึ้นกับจิตใจและผลการกระทำของตนเอง

4. **Scientific World View** คือความเชื่อในรูปแบบวิทยาศาสตร์ที่ต้องการให้พิสูจน์และทดลองให้เห็นว่าจริงเท่านั้น เป็นความเชื่อทางทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ก่อนที่จะยอมรับความรู้ หลักการหรือทฤษฎีใด ๆ ก็ตาม ผู้มีทัศนะความเชื่อแบบนี้ จะต้องได้รับการทดลองด้วยตนเอง หรือพิสูจน์ให้เห็นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

W.T. Jones (1972:80-90) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโลกทัศน์ไว้ดังนี้

ทัศนะของแต่ละบุคคล คือ ชุดแรกของแนวความคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวางกล่าวคือ

1.1. บุคคลจะเรียนรู้มาตั้งแต่เยาว์วัย แต่ไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เรียนรู้มา

1.2. การเรียนรู้จักนั้นมีผลต่อพฤติกรรมของเขา ไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะแสดงออกมาในรูปของคำพูดหรือท่าทางก็ตาม

1.3. บางครั้งเขาจะไม่แสดงออกมาในรูปของคำพูด

1.4. แต่การแสดงออกในฐานะเป็นความหมาย ที่มีนัยหรือความหมายที่ซ่อนเร้น

Redfield (อมรา พงศาพิชญ์ 2537:81-82) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับโลกทัศน์ว่า ภาพที่บุคคลในสังคมมองเห็นตัวเขา และความสัมพันธ์ของตัวเขากับสภาพแวดล้อม การศึกษาโลกทัศน์คือการพยายามทำความเข้าใจว่า กลุ่มคนที่กำลังศึกษามองสังคมและโลกรอบตัวอย่างไร

สมบัติ จันทรวงศ์ (2537 : 1-2) โลกทัศน์ หมายถึง สิ่งซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า world views กล่าวโดยย่อ โลกทัศน์ของบุคคลใดก็หมายถึงความคิดของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ๆ ที่เป็นระบบอันว่าด้วยจักรวาลหรือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มนุษย์มีความสัมพันธ์ด้วย เพราะฉะนั้น โลกทัศน์ คือ ระบบทั้งหมดของความคิด ความอ่าน ความเชื่อกทศนคติ ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ มีร่วมกันอันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ซึ่งอาจปรากฏอยู่ในภาษา นิยายปรัมปรา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ศิลปะในรูปต่าง ๆ ตลอดจนวรรณกรรมของสังคมนั้น ๆ

โดยทั่วไปการศึกษาโลกทัศน์มักรวมความถึงการพยายามอธิบายว่า 1. บุคคลเข้าใจฐานะและบทบาทของตนในฐานะเป็นปัจเจกชนและในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมอย่างไร 2. เข้าใจเป้าหมายแห่งชีวิตของเขาและของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่อย่างไร นอกเหนือจากหน่วยงานต่าง ๆ ของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ 3. เขามีความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของสรรพสิ่ง ทั้งที่เป็นธรรมชาติ 4. และเหนือธรรมชาติ ซึ่งมีอิทธิพลเหนือตัวเองอย่างไร โลกทัศน์ของบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมได้รับอิทธิพลหรือขึ้นอยู่กับสภาพหรือฐานะของบุคคลในสังคมนั้น ๆ เป็นอย่างมาก เช่น วิธีการมองโลกของผู้ที่มีฐานะสูงในสังคม และโอกาสที่อิทธิพลของโลกทัศน์ของบุคคลหรือของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีเหนือกว่าหรือมีสิ่งครอบงำ หรือยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นไปได้โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามที ย่อมเป็นไปได้เสมอ

แนวความคิดของ Redfield ซึ่งได้รวบรวมไว้ใน International Encyclopedia of the Social Science คือ Redfield ได้ให้ความหมายของโลกทัศน์ หมายถึงระดับความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลแต่ละคนซึ่งมีความคิดไม่เหมือนกัน โดยการพัฒนาความเข้าใจนั้นให้สัมพันธ์กับบุคคลที่มีความเป็นอยู่สูงกว่าหรือต่ำกว่า ผู้ฉลาดกว่าและโง่กว่า ตลอดจนผู้อยู่ในเมืองและในชนบท นอกจากนี้ Redfield ได้สรุปความหมายของโลกทัศน์ว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. ความเป็นตัวของตัวเองจากส่วนอื่น
2. ความเป็นมนุษยชาติ
3. ความมีระดับชั้นและกลุ่มคน
4. ความรับรู้ในเรื่องสิ่งที่มีอยู่จริงในธรรมชาติและสิ่งที่เป็นนามสมมุติ เช่น

พระผู้เป็นเจ้า

5. ความรับรู้ส่วนตัวในเรื่องเกี่ยวกับเวลาและอากาศรวมทั้งปรากฏการณ์ธรรมชาติ
6. ความรับรู้เกี่ยวกับวิกฤติการณ์ของชีวิตที่จะเกิดขึ้น เช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วย และความตาย เป็นต้น

ในที่สุด Redfield ให้ความเห็นว่า โลกทัศน์ น่าจะหมายถึงลักษณะและทัศนคติของความต้องการหรือข้อตกลงที่มีต่อบุคคลอื่น หรือสิ่งสมมุติอื่น เช่น พระเจ้า ผีศาจ โดยเฉพาะสิ่งที่ไม่มิตัวตนจะได้รับการยอมรับนับถืออย่างยิ่ง

2.3 กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยจะนำแนวความคิดต่าง ๆ ของนักวิชาการที่กล่าวมาข้างต้นมาเป็นกรอบในการศึกษา ในเรื่อง การมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการ ผู้วิจัยใช้กลุ่มนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ของโรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพมหานคร ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง โดยศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของเด็ก อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และความคิดเกี่ยวกับตนเองและโลกทัศน์

ในการศึกษาจากการมองตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- การมองตนเองเกี่ยวกับครอบครัว
- การมองตนเองเกี่ยวกับเพื่อน
- การมองตนเองเกี่ยวกับตัวเอง
- การมองตนเองเกี่ยวกับสังคม

ในการศึกษาจากโลกทัศน์ต่าง ๆ ดังนี้

- การเข้าใจในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม
- โลกทัศน์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
- ความเข้าใจในธรรมชาติ
- ความเข้าใจในสิ่งเหนือธรรมชาติ

จากการศึกษาตามแนวความคิดต่าง ๆ นั้น เพื่อที่จะทำให้สามารถทราบถึงการมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กพิการที่ผู้วิจัยทำการศึกษา จะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากงานวิจัย

ครั้งนี้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กพิจารณาไป ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ศึกษา เพื่อนำไปใช้ให้เกิดความเหมาะสมและตรงตามความต้องการของเด็ก และช่วยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองในหลาย ๆ ด้านที่ตนเองมองและให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ เพราะจะเป็นการพัฒนาชีวิตของเขาเหล่านั้น และมีความคิดเห็นเป็นของตนเอง เข้าใจถึงสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กเองซึ่งจะต้องออกไปเผชิญกับโลกภายนอกอีกยาวนาน เพราะหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงการมองตนเองและโลกทัศน์ของเด็กเสียตั้งแต่ยังอยู่ในระดับนี้ย่อมจะสามารถแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่จะเกิดขึ้นภายภาคหน้าได้อีกทั้งยังสามารถแก้ไขได้ตรงตามความเหมาะสมด้วย เพราะเด็กพิจารณาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่ใกล้ถึงเวลาที่จะต้องออกไปอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้นกว่าที่เคยอยู่มา เด็กพิจารณาเหล่านี้เป็นผู้หนึ่งที่จะต้องอยู่ร่วมในสังคมเช่นคนปกติอื่น ๆ อีกมากมายและตลอดไป

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจอร์ซิลด์ Jersild (1967:31) ศึกษาความคิดเกี่ยวกับตน โดยให้นักเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาและนิสิตนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 3,000 คน เขียนอธิบายสิ่งที่ชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง ผลการวิจัยปรากฏว่า ตัวอย่างประชากรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านลักษณะร่างกาย การแต่งกาย สุขภาพอนามัย บ้านและครอบครัว ความสนุกสนานในการพักผ่อนหย่อนใจ ความสามารถในการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ ความสามารถทางการเรียน ทักษะติดต่อโรงเรียน ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ทักษะทางสังคม ความชอบและไม่ชอบเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกภาพลักษณะนิสัย ความรู้สึกและความเชื่อทางศาสนา ผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีอายุน้อยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านร่างกาย รูปร่างหน้าตาและการแต่งกายเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กอายุมากขึ้นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านความรู้สึกและความสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่

โรเบิร์ต บอล หลุยส์ Robert Ball Louis (1963) ศึกษาการยอมรับตนของเด็กวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมตอนปลาย ค.ศ.1963 จำนวน 228 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นเป็นแบบทดสอบความสามารถในระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา และใช้ Hill's Index of Adjustment and Values ผลการวิจัยแสดงว่า

1. การยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นไม่สัมพันธ์กับเพศ ความสามารถและสัมฤทธิ์ผลในโรงเรียน

2. ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง "ตน" และ "ตนที่จะคิดอยากจะเป็น" มีความสัมพันธ์กับระดับความสามารถและความแตกต่างระหว่างประเทศ

3. เด็กวัยรุ่นหญิงที่มีความสามารถสูง จะมีคะแนนความแตกต่างระหว่าง "ตน" และ "ตนที่คิดอยากจะเป็น" ต่ำกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงที่มีความสามารถต่ำ ในขณะที่เด็กวัยรุ่นชายที่มีความสามารถสูง จะมีคะแนนความแตกต่างสูงกว่าเด็กวัยรุ่นชายที่มีความสามารถต่ำ การศึกษานี้ไม่ปรากฏว่ามีองค์ประกอบอื่นใดที่มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่าง "ตน" และตนที่คิดอยากจะเป็น

เพียร์สและแฮร์ริส Piers and Harris (1964:91-95) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็ก ค.ศ. 1964 โดยสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองโดยอาศัยลักษณะต่าง ๆ ที่เด็กอธิบายเกี่ยวกับตนที่เจอร์ซิลด์ (Jersild) ได้รวบรวมไว้โดยให้ชื่อแบบสอบถามนี้ว่า "ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวฉัน" ประกอบด้วยข้อความ 95 ข้อความสำหรับให้เด็กตอบรับว่า "จริง" ถ้าข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริง และ "ไม่จริง" ถ้าข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของตน ตัวอย่างประชากรคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งชายและหญิงจำนวน 363 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างกันกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนสัมพันธ์กันน้อยมากกับระดับสติปัญญา และสัมฤทธิ์ผล คือ สัมประสิทธิ์มีค่าระหว่าง 0.17 ถึง 0.25 และ 0.19 ถึง 0.72 ตามลำดับ ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามโดยใช้ Kuder-Richardson Formula 21 Spearman-Brown Formula และทำซ้ำสองครั้ง ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามค่าหา โดยวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กนักเรียน จำนวน 88 คน ได้คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองต่ำกว่านักเรียนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในที่สุด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอบถามนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยสอบถามเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 457 คน ข้อความตัดออกเหลือเพียง 80 ข้อ ทั้งนี้เพื่อความเหมาะสม และใช้แบบสอบถามนี้วัดความเข้าใจตนเองของเด็กอย่างเป็นมาตรฐานต่อไป

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมสามัญศึกษา, 2522) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และการศึกษาสงเคราะห์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา สภาพการจัดการ ปัญหาอุปสรรค และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยจากเอกสารและการวิจัยเชิงพรรณนา จาก

ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาสำหรับคนพิการในประเทศไทยได้เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2482 โดยการเริ่มของ นางสาวเฮเนวีฟ คอลฟิลด์ และต่อมาในปีพุทธศักราช 2495 ได้จัดตั้งกอง การศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนการศึกษาสำหรับคนพิการแห่งแรก ได้แก่โรงเรียนเศรษฐเสถียร ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2494 ส่วน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แห่งแรกตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2496 ได้แก่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

พรรณทิวา รุจิพร (2512) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงและนิสิตที่มีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2511 จำนวน 120 คน ในจำนวนนี้เป็นนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง 60 คน ชาย 5 คน หญิง 54 คน เป็นนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ 60 คน ชาย 18 คน หญิง 42 คน เครื่องมือที่ใช้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองคือ The Adjective Check List เกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จทางการเรียนคือ คะแนนสอบไล่ปลายปีของนิสิตคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2510 ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. กลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง กับกลุ่มที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

2. กลุ่มที่เรียนวิชาประเภทวิทยาศาสตร์ กับกลุ่มที่เรียนวิชาประเภทอักษรศาสตร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในลักษณะที่เกี่ยวกับคุณศัพท์ที่ตอบทั้งหมด ซึ่งแสดงว่าทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มที่จะเป็นคนเงียบขรึม ไร้ตัวระมัดระวังในการแก้ปัญหา บางครั้งไม่ชอบยุ่งกับใคร มักจะชอบสิ่งใหม่ ๆ แต่ไม่ค่อยจะทำได้ ทำให้สำเร็จ

นางดวงกมล เวชบรรยงรัตน์ (2512) คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยา มานุษยวิทยา ศึกษาการมองตนเองของคนพิการในกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพ พ.ศ. 2512 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 แบบคือ แบบ Multiple Choice, Rating Scale และ Open-Ended ได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างเสร็จแล้วไปทดสอบสัมภาษณ์เพื่อหาข้อบกพร่องและแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้น ต่อจากนั้นจึงใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการและสถานสงเคราะห์คนพิการและทุพพลภาพ อำเภอ

พระประแดงจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสอบถามและใช้เกณฑ์การสุ่มในอัตราร้อยละ 80 จากคนพิการประเภททุพพลภาพ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมามีจำนวน 265 ฉบับ ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพและฝึกอาชีพที่ได้จัดให้แก่ คนพิการนั้นสามารถพัฒนาการมองเห็นของตนเองของคนพิการในแวดวงของครอบครัว เพื่อน สถาบัน และสังคมทั่วไปได้ โดยจะเห็นได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการมองเห็นในทุก ๆ ด้านของคนพิการแล้ว คนพิการกลุ่มที่ประกอบอาชีพแล้วจะมีการมองเห็นเองดีที่สุดในทุก ๆ ด้าน รองลงมาคือคนพิการกลุ่มที่สำเร็จการศึกษาหรือการฝึกอาชีพมาใหม่ๆ และการที่มองเห็นเองด้อยที่สุดคือ คนกลุ่มที่ยังไม่ได้ฝึกอาชีพ

2. การมองเห็นเองในแวดวงที่ทำการศึกษาของคนพิการทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (.05)

3. ในบรรดาบุคคลที่มีอาชีพ (รับราชการ ค้าขาย และรับจ้าง) นั้นส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คนพิการเป็นบุคคลที่ควรจะได้รับความสะดวกและช่วยเหลือ สำหรับความคิดเห็นในด้านการยอมรับคนพิการในสังคมไทยนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจุบันคนพิการได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้นกว่าในอดีต และในด้านการสงเคราะห์คนพิการพวกเขาเหล่านี้ก็ได้ให้ความเห็นว่า ในปัจจุบันการสงเคราะห์คนพิการเจริญก้าวหน้าไปมาก พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคนพิการให้มากขึ้นด้วย

วิมล หาญตระกูล (2529) คณะรัฐศาสตร์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กกำพร้า พ.ศ. 2529 ผู้วิจัยได้ศึกษาเด็กกำพร้าทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุตั้งแต่ 12-20 ปี และอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี โดยทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กกำพร้า สถานสงเคราะห์บ้านสอยดาว (นามสมมุติ) โดยแบ่งเป็นกลุ่มอายุ 12 - 15 ปี และ 16 - 20 ปี โดยทำการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในด้านร่างกาย ศิลธรรมจรยา ส่วนตัว ครอบครัว สังคม การวิจารณ์ตนเอง จากการศึกษาในด้านต่าง ๆ พอสรุปการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical Self) จากการวิจัยเชิงคุณภาพเด็กกำพร้าทั้งหญิง

และชายต่างก็มองเอกลักษณ์ทางร่างกายของตนดีเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กหญิงทั้งสองกลุ่มอายุจะสนใจร่างกายของตนมากกว่าเด็กชาย ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายจะมองร่างกายของตนแข็งแรง หน้าตาสวย ผิวพรรณดี ไม่ค่อยเจ็บป่วย

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ เด็กกำพร้าจะตอบในแบบสอบถามว่า มองร่างกายของตนเองดีทั้งหญิงและชาย แต่กลุ่มเด็กหญิง อายุ 12 - 15 ปี จะมองตนเองดีกว่ากลุ่มเด็กชายรุ่นเดียวกัน ส่วนกลุ่มเด็กชายอายุ 16 - 20 ปี จะมองตนเองดีกว่ากลุ่มหญิงรุ่นเดียวกัน

2. ด้านศีลธรรมจรรยา (Moral Ethical Self) จากการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าเด็กหญิงและเด็กชายจะมองด้านศีลธรรมจรรยาของตนไม่ดีนัก เด็กหญิงและเด็กชายต่างก็ยอมรับว่าไม่ค่อยเคร่งศาสนา ซื่อสัตย์พอสมควร ไม่ค่อยมีศีลธรรมจรรยา แต่ข้อมูลเชิงปริมาณ เด็กหญิงและเด็กชายทุกกลุ่มอายุจะตอบว่าตนมีศีลธรรมจรรยาค่อนข้างดี โดยเฉพาะกลุ่มเด็กชายอายุ 12-15 ปี จะตอบถึงร้อยละ 100 ส่วนกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ กลุ่มเด็กชายอายุ 16-20 ปี เพียงร้อยละ 50 เท่านั้น

3. ด้านส่วนตัว (Personal Self) จากข้อมูลเชิงคุณภาพเด็กกำพร้าชายหญิงจะมองตนเองแต่ในด้านที่ไม่ดี ยอมรับตนเองว่าเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง แต่จะเข้าข้างตนเอง ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณจะแสดงให้เห็นว่าเด็กชายอายุ 12-15 ปี มองพฤติกรรมที่แสดงออกด้านส่วนบุคคลของตนไม่ดี ส่วนกลุ่มเด็กหญิงอายุ 12-15 ปี และกลุ่มชายอายุ 16-20 ปีมองพฤติกรรมที่แสดงออกด้านส่วนตัวสูงสุด

4. ด้านครอบครัว (Family Self) จากข้อมูลเชิงคุณภาพเด็กกำพร้าหญิงและชายมีความคิดด้านครอบครัวของตน (ในกรณีนี้ได้แก่สถานสงเคราะห์) ในแง่ไม่ดี กล่าวคือ เด็กกำพร้าไม่ชอบการปกครองของรุ่นพี่ที่เอาแต่ใจตนเอง ขาดความยุติธรรม ขาดความเข้าใจเด็ก ๆ ปกครองแบบใช้อำนาจ ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข เด็กหญิงจะมองเอกลักษณ์ทางครอบครัวของตนไม่ดี มากกว่าเด็กชาย ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณจะแสดงให้เห็นว่าเด็กชาย-หญิงทั้งสองกลุ่มอายุ ตอบว่าตนมีเอกลักษณ์ทางครอบครัวดีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กชายทั้งสองกลุ่มอายุจะมองเอกลักษณ์ทางครอบครัวของตนดีมากที่สุด

5. ด้านสังคม (Social Self) จากข้อมูลเชิงคุณภาพ เด็กกำพร้าทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่จะมองเอกลักษณ์ทางสังคมของตนในด้านดี กล่าวคือเป็นมิตรกับทุกคน เข้าสังคมพอ

สมควร เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนบ้าน ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า เด็กกำพร้าทั้งหญิงและชายทุกกลุ่มอายุตอบว่าตนมีเอกลักษณ์ทางสังคมดี โดยเฉพาะกลุ่มชายอายุ 12-15 ปี 16 -20 ปี และกลุ่มเด็กหญิงอายุ 16-20 ปี ที่มองเอกลักษณ์ทางสังคมของตนดีถึงร้อยละ 100

6. การวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง (Self Criticism) จากข้อมูลเชิงคุณภาพเด็กหญิงและชายทุกกลุ่มอายุ ส่วนใหญ่จะยอมรับตนเองว่าตนเป็นคนโกรธง่าย ไม่ได้พูดความจริงเสมอ หงุดหงิดง่าย ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ เด็กหญิงและเด็กชายทุกกลุ่มอายุ มองเอกลักษณ์เกี่ยวกับการยอมรับตนเองไม่แตกต่างกันมาก ซึ่งประมาณร้อยละ 50-60 เท่านั้น

สุภรณ์ สุรบพ (2514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กตาบอดในประเทศไทย และทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคนตาบอด เช่น ทัศนคติของเจ้าหน้าที่การศึกษา ครู นายจ้าง เพื่อนร่วมชั้น เป็นต้น จากผลการวิจัยสรุปว่า เจ้าหน้าที่บริหารส่วนมากมีทัศนคติในทางที่ดีต่อเด็กตาบอด และมีความเห็นพ้องต้องกันว่า การศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้นที่จะช่วยให้คนตาบอดดำรงชีพอยู่อย่างเป็นอิสระได้ และไม่เป็นภาระต่อสังคม ความพิการที่มีการบกพร่องทางสายตานั้นมิได้หมายความว่ามีความบกพร่องทางด้านอื่นด้วยเสมอไป ถ้าความสามารถที่เหลืออยู่ได้รับการส่งเสริมให้ถูกวิธี คนตาบอดก็สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับคนปกติ และอาจจะทำได้ดีกว่าคนปกติด้วยซ้ำไปสำหรับงานบางประเภท ส่วนเด็กที่มีสายตาศกตินั้นส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กตาบอดทั้งในด้านความรู้สึกทั่ว ๆ ไป ทัศนคติต่อการเรียนร่วม และทัศนคติทางด้านสังคม

ถนินวงศ์ ทับทิมประดับ (2521:78) ศึกษาความต้องการด้านจิตใจของนักเรียนตาบอดในกรุงเทพมหานคร เป็นการสำรวจความต้องการด้านจิตใจของนักเรียนตาบอด ซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางอารมณ์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตาบอดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าครูประจำชั้นรักและเอาใจใส่ตนเป็นบางครั้ง ลักษณะของครูที่นักเรียนตาบอดต้องการมากที่สุดคือ ผู้ที่มีความเข้าใจและเมตตากรุณา นักเรียนตาบอดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าผลการเรียนของตนส่วนใหญ่ไม่ค่อยดี สาเหตุสำคัญที่ทำให้เรียนไม่ได้ผลเต็มที่ คือ การขาดอุปกรณ์การเรียน การสอน บริการของทางโรงเรียนที่นักเรียนตาบอดต้องการมากที่สุดคือ อาหารและเรื่องกฎระเบียบ นักเรียนตาบอดส่วนใหญ่ต้องการที่จะศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิธีสอนที่นักเรียนตาบอดต้องการเรียนมากที่สุด คือ เรียนแบบอธิบายพร้อมทั้งมีกิจกรรมและสอนแบบให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม สิ่งที่นักเรียนตาบอดกังวลใจมากที่สุดคือ เรื่องไม่มีงานทำ

มัทรี ทังทอง (2518) ได้ศึกษาเรื่อง "การปรับตัวของนักเรียนตาบอด โรงเรียนสอนคนตาบอด อำเภอพญาไท กรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนตาบอดส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อบุคคลใกล้ชิดไปในทางที่ดี มีความเชื่อมั่นในความสามารถทางการเรียน คิดว่าความพิการไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนและมีความคิดที่จะเรียนต่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน ๆ และมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์

บุญยืน สุภาพ (2522: 93) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ปัญหา ความต้องการและโลกทัศน์ของคนชรา ในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชน โดยในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลเป็นเพศชายอายุตั้งแต่ 65 - 91 ปี และในสถานสงเคราะห์ของเอกชนเป็นเพศชายอายุตั้งแต่ 61 - 97 ปี ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ ปัญหาของคนชราที่เข้ารับการสงเคราะห์ ได้แก่ ปัญหาเรื่องสุขภาพ และปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่า

การสำรวจความพอใจต่อบริการการสงเคราะห์ของคนชรานั้นนับว่าสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลให้บริการเป็นที่พอใจร้อยละ 71.0 ส่วนสถานสงเคราะห์ของเอกชนนั้น แม้ว่าการให้บริการจะไม่สมบูรณ์แบบตามขั้นตอนของการสังคมสงเคราะห์ก็ตาม ความพอใจต่อบริการที่ได้รับกลับสูงกว่าสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล เพราะจากข้อมูลที่แสดงว่าพอใจในการบริการมีถึงร้อยละ 94.0

ในเรื่องความต้องการของคนชราพบว่า คนชราในสถานสงเคราะห์ทั้งสองแห่งมีความพอใจที่ได้รับสนองความต้องการทางร่างกายเป็นอันดับแรก คือได้รับการสนองความต้องการด้วยอาหาร ที่พักอาศัย ความปลอดภัยและการพักผ่อนด้วยกิจกรรมนันทนาการ และผลการวิเคราะห์จากข้อมูลอิสระของคนชราในสถานสงเคราะห์รัฐบาลร้อยละ 70.0 และร้อยละ 88.0 ของสถานสงเคราะห์เอกชนตอบทำนองเดียวกันว่าไม่ต้องการให้สถานสงเคราะห์จัดบริการอื่นใดเพิ่มเติมจากที่มีอยู่

การศึกษาโลกทัศน์ของคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาลและเอกชนในเรื่องของความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อในบุญกรรม ปรากฏว่าคนชราส่วนใหญ่จากสถานสงเคราะห์ทั้งสองแห่งมีความเชื่อถือคล้ายคลึงกัน ตรงตามหลักการยืนยันไว้ในบทที่สองของการวิจัยนี้ว่า กลุ่มชนที่มีความเป็นอยู่ในภูมิประเทศเดียวกันมีขนบธรรมเนียมประเพณีคล้ายคลึงกันจะมีความเชื่อฝังใจในสิ่งที่คล้ายกันและเปลี่ยนแปลงไปไม่ได้ แต่โลกทัศน์เกี่ยวกับความเป็นจริง เห็นได้ชัดว่าความแตกต่างกันในเรื่องการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย มีผลต่อการแสดงความคิดเห็นในเรื่อง

ความเป็นจริงของโลกด้วย จากคำถามที่เกี่ยวกับความสงบของสถานการณ์ของโลกปรากฏว่า สถานสงเคราะห์รัฐบาลร้อยละ 70.0 ตอบว่า "ไม่สงบ" ต่างกับสถานสงเคราะห์ของเอกชนร้อยละ 70.0 ตอบว่า "สงบ"

ความคิดเห็นในเรื่องความตายของคนในปัจจุบันนี้ร้อยละ 74.0 ของสถานสงเคราะห์รัฐบาล และร้อยละ 61.0 ของสถานสงเคราะห์เอกชน มีความคิดเห็นวิตกกังวลอย่างเดียวกัน ในเรื่องอันตรายจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความตายของคนปัจจุบัน

คนันท์ สุภภัทรานนท์ (2527:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "การวิเคราะห์ความต้องการของคนตาบอดที่มีต่อการบริการห้องสมุด" พบว่าคนตาบอดมีความต้องการวัสดุที่ให้บริการทุกประเภทอยู่ในระดับมาก โดยที่ความต้องการให้ห้องสมุดถ่ายทอดเรื่องที่นำเสนอจากหนังสือให้ห้องสมุดเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือเครื่องใช้เฉพาะสำหรับคนตาบอด ให้จัดทำวารสาร เทป และให้จัดทำรายการวิทยุสำหรับคนตาบอดโดยเฉพาะ ต้องการให้ออกวารสารมิตรสนิทเป็นรายเดือนในระดับมาก คนตาบอดต้องการบริการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดทุกประเภทอยู่ในระดับมาก โดยที่ความต้องการบริการจัดทำรายชื่อหนังสือของห้องสมุด พร้อมทั้งสรุปเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าบริการจดหมายข่าวห้องสมุดและบริการแนะนำและวิจารณ์หนังสือ คนตาบอดมีความต้องการอ่านและฟังเกี่ยวกับความก้าวหน้าและวิทยาการใหม่ ๆ จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย คนตาบอดที่มีสถานภาพทางเพศ ระดับของการตาบอด และความสม่ำเสมอในการใช้บริการห้องสมุดที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการของห้องสมุดทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

สว่าง โรจนรัตน์เกียรติ (2524:113) ได้ศึกษาเรื่อง "สุขภาพจิตของนักเรียนตาบอดในประเทศไทย" เป็นการศึกษาเปรียบเทียบสุขภาพจิตของนักเรียนตาบอดชายและหญิงในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 8 - 20 ปี ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 6 หมวด คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนตาบอด
2. ทักษะคิดต่อตนเองของนักเรียนตาบอด
3. ทักษะคิดต่อผู้อื่นและสังคมของนักเรียนตาบอด

4. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของนักเรียนตาบอด
5. สภาพปัญหาทางสังคมและการใช้บริการสังคมสงเคราะห์ของนักเรียนตาบอด
6. ทศนคติของผู้อื่นที่มีต่อนักเรียนตาบอด

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นที่ได้ทำการศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนตาบอดชาย มีสุขภาพดีกว่านักเรียนตาบอดหญิงเนื่องจาก

1. นักเรียนตาบอดชายมีทัศนคติต่อตนเองดีกว่านักเรียนตาบอดหญิง เช่น มีความท้อแท้สิ้นหวัง วิตกกังวลต่ออนาคต เจ้าอารมณ์และอายุที่ตาบอด น้อยกว่า
2. นักเรียนตาบอดชายมีทัศนคติต่อผู้อื่นดีกว่านักเรียนตาบอดหญิง เช่น มีความรู้สึกต่อเพื่อนตาบอดปกติดีกว่า และต้องการเรียนร่วมกับนักเรียนตาบอดหญิง
3. นักเรียนตาบอดชายมีครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ดีกว่านักเรียนตาบอดหญิง พี่น้องสนิทสนมกันมากกว่าพี่น้องของนักเรียนตาบอดหญิง
4. นักเรียนตาบอดชายมีปัญหาทางสังคมน้อยกว่านักเรียนตาบอดหญิง เพราะเป็นคนเก็บตัวน้อยกว่า และมีปัญหาในการเรียนและการปรับตัวน้อยกว่า
5. เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนตาบอดต่างก็มีทัศนคติต่อนักเรียนชายดีกว่านักเรียนหญิง

เพชรรัตน์ กิตติวัฒนากุล (2529:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "สภาพการจัดการการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษานั้นมีดังต่อไปนี้

1. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม พบว่า ได้จัดให้มีการแนะนำเกี่ยวกับ

อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมแก่นักเรียนตาบอด แต่ก็ยังมีปัญหาในด้านขาดความรู้ความเข้าใจในเทคนิค วิธีการดัดแปลงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับนักเรียนตาบอด ส่วนสภาพห้องเรียนเหมาะสมดีแล้ว

2. ด้านบุคลากร โรงเรียนต้องการบุคลากรประเภทครูการศึกษาพิเศษเพื่อการแก้ไขหรือซ่อมเสริมเพิ่มเติม และปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อนักเรียนปกติมากเกินไป และครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนตาบอด

3. ด้านการเรียนการสอน ใช้สอนพร้อมกันทั้งห้อง เมื่อเรียนจบครูจะทบทวนให้เป็นพิเศษ ปัญหาด้านการเรียนการสอน คือ ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการสอนนักเรียนตาบอด

4. ด้านการบริการงานวิชาการ ผู้บริหารให้การสนับสนุนงานด้านวิชาการโดยการเพิ่มพูนความรู้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน แต่ก็ประสบปัญหาขาดแหล่งวิทยาทานและแหล่งวิชาการที่จะให้ความรู้แก่บุคลากร

5. ด้านหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ใช้หลักสูตรปกติและเนื้อหาอาจเกินความสามารถของนักเรียนตาบอด ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้มีการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ

6. ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีวัสดุและอุปกรณ์ไม่เพียงพอและปัญหาที่พบคือ ครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างและวิธีใช้อุปกรณ์การสอน

7. ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้เกณฑ์ในการวัดผลเช่นเดียวกับนักเรียนปกติและใช้วิธีทดสอบข้อเขียน ปัญหาที่พบคือบุคลากรไม่ค่อยให้ความร่วมมือ แต่ในด้านผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ

สภาพทางสังคมของนักเรียนตาบอดเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ด้านความสัมพันธ์กับครูผู้สอน นักเรียนตาบอดมีความสัมพันธ์อันดีกับครู

ผู้สอนและต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษจากครูผู้สอนในเรื่องการเรียนรู้

2. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีลักษณะเป็นกันเอง และนักเรียนต้องการให้เพื่อนปฏิบัติต่อเขาเหมือนเพื่อนปกติคนอื่น ๆ

3. ด้านอื่น ๆ นักเรียนดาบอดชอบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนปกติ และสามารถแสดงความคิดเห็นในการทำงานเป็นกลุ่มและควบคุมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัยได้